

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

IMĦALLEF

**Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)**

Illum 24 ta' Ottubru, 2024

Rikors Ġuramentat: 81/19 AL

A B

vs.

C B

II-Qorti

Rat ir-rikors maħluf ta' A B¹ li permezz tiegħu ppremetta:

¹ Fol. 1.

1. Illi l-esponenti huwa legalment isseparat minn ma martu permezz ta' kuntratt li kien sar fl-atti tan-Nutar Dottor Sean Critien nhar is-sebgha (7) ta' Mejju 2010, kopja annessa bħala Dokument MB1;

2. Illi il-kuntratt ta' separazzjoni ma jispecifikax li l-manteniment kellu jibqa jithallas meta huwa jigi bil-pensjoni – anzi hemm innizzel biss li kellu jinqata mill-paga tal-intimat, u għalhekk issa li ma hemmx paga minn fejn jinqata trid issir il-likwidazzjoni ta' tali manteniment tenut kont li l-esponenti issa huwa pensjonant;

3. Illi għalhekk l-esponenti intavola diversi rikorsi sabiex jigi likwidat manteniment għal martu li jirrifletti l-pensjoni tieghu li hi l-unika dhul tieghu issa li ma ghandux paga ta' portworker; pero jirrizulta li din hija vertenza li trid tiġi sorvolata bil-kontenzjuz tenut kont li l-partijiet diga huma regolati b'kuntratt;

4. Illi l-esponenti jgħix fil-kera u ma huwiex persuna ta' mezzi għajr din il-pensjoni; u din hija sitwazzjoni li twassal sabiex ir-regola tal-pacta sunt servanda tiġi bbilanċjata kontra zewġ massimi u cioè dik tar-rebus sic stantibus u ad impossibilia nemo tenetur;

5. Illi fil-prezent l-esponenti jircievi biss disgħa mitt ewro (€900) fix-xahar bhala pensjoni; dokumentazzjoni ser tiġi pprezentata waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawza, dhul differenti minn meta huwa kien burdnar il-Freeport.

6. Illi l-esponenti gie mressaq bi proceduri kriminali quddiem il-Magistrat Antonio Giovanni Vella, u sahansitra wehel piena ta habs. Kif jidher mis-sentenza hawn annessa, u dana apparti l-proceduri kostanti li hemm pendent quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) ta kull xahar, annessa bħala Dokument MB2;

7. Illi fl-artikolu hamsa (5) tal-kuntratt ta' separazzjoni ma hemm imkien innizzel li l-manteniment jibqa jithallas wara li l-esponenti johrog bil-pensjoni - anzi hemm innizzel din is-somma kellha tithallas lil-mara mill-employer tiegħu; u għalhekk hemm lacuna nkwantu x'kellu jiġri wara li dan il-manteniment ma jibqax jinqata mill-employer tiegħu għax ikun waqaf mil-impjeg - fil-fatt tant hu hekk li anki rikors mill- konvenuta kien

sar appozitament dwar din il-kwistjoni; u dana kif ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

8. Illi issa li l-esponenti spicca mix-xoghol u qieghed bil-pensjoni, huwa ha hsieb ukoll li jintavola il-proceduri odjerni sabiex tigi regolata s-sitwazzjoni ta' bejn il-partijiet tenut kont il-bdil fil-mezzi u cirkostanzi billi hu ma ghadux jahdem u jaqla l-flus li kien jaqla qabel tenut kont (i) ic-cirkostanzi tal-fatti u l-mezzi ridotti tal-esponenti (ii) tenut kont anki l-fatt li l-kuntratt ta' separazzjoni ta' bejn il-partijiet qatt ma provda dwar xkien ser jigri f'din l-eventwalita u waqaf biss al fejn il-manteniment kellu jibqa jitnaqqas mill-persuna li timpjega lil-esponenti;

9. Illi ghalhekk għandu jirrizulta opportun li r-rata ta' alimenti msemija fuq il-precitat kuntratt ta' separazzjoni jigi varjat fis-sens li għandu jonqos sabiex ikun aktar ragjonevoli in konfront mal-qaghda finanzjarja taz-zewg nahat;

10. Illi r-rikorrent ipprova jasal ghal ftehim amikevoli fuq is-suespost malintimata tramite l-procedura ta' medjazzjoni pero ma waslux.

11. Illi r-rikorrent gie awtorizzat li jipprezenta l-odjern rikors permezz ta digriet ta' din l-istess Qorti;

12. Illi l-fatti li jiformaw parti mill-premessi hawn fuq elenkati huma maghrufa personalment lir-rikorrenti;

Ghaldaqstant l-esponenti jitlob bir-rispett illi dina l-Onorabbli Qorti joghgobha ghar-ragunijiet premessi:

- 1. Tiddikjara li c-cirkostanzi finanzjarji ta l-esponent inbidlu bil-konsegwenti tibdil fl-attivita lavorattiva tieghu u għalhekk tiddikjara li l-esponent m'ghadx għandu l-istess introjtu u qliegħ ta' meta l-partijiet iffirmaw l-kuntratt ta' seprazzjoni ta' bejniethom datat sebgħa (7) ta' Mejju tas-sena elfejn u għaxra (2010);*

2. *Konsegwentement, tvarja billi tillikwida u tordna tnaqqis fil-manteniment pagabbli u dovuti lil intimata mill-esponent, skont il-mezzi tal-istess esponent hekk kif ser jirrizultaw fil-mori tal-kawza.*
3. *Taghti kull-provvediment u jew ordni ohra li jkun jidrilha hekk xieraq u opportun fic-cirkostanzi.*

Bl-ispejjez kontra l-intimata minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat il-lista ta' xhieda tal-attur;

Rat ir-risposta ġuramentata² ta' C B fejn ġie eċċepit:

1. Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt, billi ma hemm l-ebda gustifikazzjoni ghal riduzzjoni jew varjazzjoni tal-manteniment li r-rikorrenti huwa obligat jivversa lil esponenti "ghall-bzonnijiet taghha"³. Ir-rikorrenti kien jaf ghal x'hiex diehel u l-piz finanzjarju li kien ser jassumi meta gie sabiex jiffirma l-kuntratt ta' separazzjoni disa snin ilu, fl-atti tan-Nutar Dottor Sean Critien tas-seba' (7) ta' Mejju tas-sena elfejn u ghashra (2010). Hawn si tratta tal-principju 'pacta sunt servanda'. Ghalhekk dak li ftehm l-partijiet fil-kuntratt ta' separazzjoni anness mar-rikors promotur m'ghandux jigi ddisturbat semplicement ghax l-attur ihoss li hemm cirkostanzi godda, liema cirkostanzi, ma jimmeCwx l-akkoljiment tal-bidla mitluba kif ser jintwera fil-mori tal-kaz.

2. Illi l-attur fir-rikors promotur qieghed isostni li issa li qieghed bil-pensjoni, l-manteniment stipulat fil-kuntratt għandu jigi likwidat mil-gdid. Dan izda huwa fatt li kien ben konsapevoli tieghu anke fid-data tal-kuntratt ta' separazzjoni, li gie ffirmat disa snin ilu, w ghalhekk ghal din ir-raguni wkoll l-istess bidla mitluba m'ghandiex tintlaqa.

3. Illi l-obbligu ghal hlas tal-manteniment kif stipulat fil-kuntratt ta' separazzjoni lanqas ma huwa kondizzjonat mil-fatt li min ghandu l-obbligu li jhallas l-istess manteniment, u cioe l-attur, jibqa f'impjeg. Il-kuntratt ma jikkontemplax ghalhekk revizzjoni la fic-cirkostanza li l-attur

² Fol. 37.

³ Dan ai termini tal-kuntratt ta' separazzjoni bejn l-partijiet tas-7 ta' Mejju 2010, ppublikat min-Nutar Dottor Sean Critien.

ma jibqax jahdem, u lanqas f'ebda cirkostanza ohra, tant li l-partijiet ftehm u espressament fl-istess kuntratt illi anke f'kaz li l-esponenti tibda tahdem fuq bazi full time jew part time, l-attur xorta wahda jibqa jhallas l-manteniment⁴, u dan kif ser jintwera fil-mori tal-kaz.

4. Illi r-rikorrenti qabad u waqqaf l-hlas tal-manteniment hesrem, w l-intimata ghada ma thallsitx l-manteniment dovut lilha ghal madwar sena shiha, tant li l-esponenti kellha wkoll tirrikorri ghal hrug tal-mandati eżekuttivi, kif ser jintwera waqt is-smiegh tal-kaz.

5. Illi b'dak li qieghda jitlob ir-rikorrent, l-eccipjenti titpogga f'pozizzjoni finanzjarja prekarja stante li hija m'ghandiex mezzi sabiex tipprovdi ghal ghixien taghha;

6. Illi f'kull kaz mhuwa minnu xejn illi l-attur huwa indigenti finanzzjament, u dan kif se jigi ppruvat fil-kors tal-kawza.

6. Illi l-ispejjeż tal-kawza odjerna ghandhom jigu sopportati mir-rikorrent esklussivament stante li l-kawza saret b'mod frivolu u vessatorju, u tikkostitwixxi biss tentattiv biex l-attur jevadi l-obbligi tieghu versu martu;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista ta' xhieda tal-konvenuta;

Rat kopja tad-digriet tas-7 ta' Frar 2019⁵ fejn l-Qorti ddikjarat il-medjazzjoni magħluqa u awtorizzat lill-partijiet jipproċedu bil-kawża legali fit-termini mposti mil-liġi;

Rat il-verbal tas-16 ta' Ottubru 2019⁶ fejn il-Qorti ħatret lill-Assistent Ġudizzjarju Dr Maria Dolores Gauci bis-soliti fakoltajiet;

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma mill-Assistent Ġudizzjarju Dr Maria Dolores Gauci, ix-xhieda li ddeponew quddiemha u d-dokumenti esebiti mill-istess xhieda;

⁴ Klawzola 5 tal-kuntratt ta' separazzjoni tas-7 ta' Mejju 2010, ppublikat min-Nutar Dottor Sean Critien.

⁵ Fol. 24.

⁶ Fol. 39.

Rat l-atti kollha ta' dan il-proċediment;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attur;⁷

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuta;⁸

Rat l-atti kollha ta' dan il-proċediment;

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza għal-lum.⁹

Ikkunsidrat;

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. L-Azzjoni odjerna:

Il-partijiet iffirmaw kuntratt ta' seprazzjoni bonarja nhar is-sebgha (7) ta' Mejju 2010 fejn l-attur obbliga ruħu li jhallas lill-konvenuta s-somma ta' erba' mija u sitta u sittin Ewro (€466) kull erba' (4) ġimgħat, liema manteniment ma' jiġix awmentat taht l-ebda ċirkostanza u jitnaqqas mill-paga dovuta lill-attur mill-*Malta Maritime Authority*.

Permezz tal-azzjoni odjerna l-attur qiegħed issa jissottometti illi l-kuntratt ma jispeċifikax li l-manteniment għandu jibqa' jithallas meta huwa jiġi bil-pensjoni, anzi li jinqata' mill-paga tal-attur u għalhekk, issa li ma hemmx paga minn fejn jinqata', trid issir il-likwidazzjoni ta' tali manteniment u jitlob lil Qorti tordna li jitnaqqas il-manteniment dovut skont il-mezzi tiegħu, tenut kont li issa hu bil-pensjoni.

Il-konvenuta min-naħa tagħha qed topponi għal riduzzjoni jew varjazzjoni tal-klawżoli li jirregolaw il-manteniment *stante* li l-attur kien jaf għal xiex diehel meta ffirmaw l-kuntratt ta' separazzjoni u huwa kien *ben konsapevoli* tal-fatt li eventwalment kien ser jispiċċa bil-pensjoni, ma ġewx imniżżla kundizzjonijiet għall-obbligu tal-ħlas u l-kuntratt lanqas ma

⁷ Fol. 615.

⁸ Fol. 621.

⁹ Verbal tad-29 ta' Frar 2024 a fol. 603.

jikkontempla reviżjonijiet u għalhekk għandu japplika l-prinċipju tal-*pacta sunt servanda*.

2. Provi mressqa mill-Partijiet f'dan ir-rigward:

Il-Partijiet ressqi diversi provi fil-każ odjern u l-Qorti ser tgħaddi biex tagħti elenku tagħhom.

a. L-attur ressaq is-segweni provi:

L-attur jibda billi jixhed fis-seduta tas-17 ta' Frar 2020¹⁰ u jgħid li hu jiftakar li fil-proċeduri tas-separazzjoni huwa kien ftiehem mal-mara li diment li kien jaħdem kien jagħtiha l-manteniment. Fil-mument li ffirmat l-kuntratt jgħid li kien jaħdem bħala *port worker*, imbagħad kellu inċident wara wieħed u għoxrin (21) sena f'dax-xogħol u telaq u postu ċedih lit-tifla. Jgħid li llum id-dhul tiegħu huwa biss mill-pensjoni li hija ta' elf Ewro (€1000) kull erba' (4) ġimgħat.

Jispjega li minn dawn jagħti mitejn Ewro (€200) lil oħtu għaliex imur jiekol għandha u taħsillu l-ħwejjeġ u darba f'ġimgħa tmur waħda tnaddaflu d-dar. Jgħid li llum hu għandu d-dijabete u ġej u sejjer l-isptar. Jgħid li ma jistax jibqa' jagħtiha manteniment u li hi għandha dhul bħalu. Jgħid li għandu kawżi għaddejin fuq manteniment li jrid jiffinanzjahom ukoll għaliex jibgħatu għalih il-Pulizija. Jgħid li lill-Pulizija jgħidilhom li ma jistax jagħtiha manteniment. Jinsisti li meta seta' dejjem taha imma issa ma jistax. Jgħid li fil-fatt kien xtralha karożza u riedet dar maġenb ommha xtrahilha wkoll għax riedet il-lussu.

Jgħid li minn meta sseparaw, appartat l-manteniment, missieru kien ġieli jibgħat għaliha u kif jagħti lilu jagħti lilha u lit-tfal tagħhom. Jgħid li issa kien ilu xi sena, sena u nofs ma jagħtiha u li issa miet. Jgħid li l-aħħar li taha kien xi elf Ewro (€1000) u ħames mitt Ewro (€500) kull wieħed lit-tfal.

¹⁰ Fol. 43.

Fis-seduta tal-10 ta' Diċembru 2020¹¹ jgħid li mis-seduta ta' qabel qatgħulu suba' ieħor u jieħu erbatax-il (14) pinnola kuljum minħabba d-dijabete. Ġie wkoll bżonn ta' nuċċali. Ikompli li kull ħames ġimgħat imur jitaqqab f'għajnejh it-tnejn. Jgħid li lill-konvenuta kien iffirmalha hu biex tibda tieħu l-benefiċċju tal-mard għaliex hi kienet qaltlu "int għalik mhux xorta?"

In kontro-eżami jgħid li fil-mument li ffirmat l-kuntratt ta' separazzjoni kellu sitta u ħamsin (56) sena u kien għaddej mill-problema tas-separazzjoni u minn problema ta' xorb u ġie mgiegħel jiffirma. Jgħid li kien jaf li ser joħroġ bil-pensjoni iżda kellu l-problemi dak iż-żmien u anke għamel programm tax-xorb u għalhekk ma tantx kien jaf x'qed jagħmel. Jgħid li telaq mix-xogħol ta' wieħed u sittin sena (61) u sitt (6) xhur u ħa somma ta' erbgħin elf Ewro (€40,000) u meta mistoqsi iktar minn darba, jgħid li jaqbel li daħlu f'kont tal-BOV wara li telaq mix-xogħol.

Jgħid li madwar għaxar snin ilu mar jgħix fid-dar ta' ommu u missieru. Huwa jgħid li ħa d-dar fejn trabba u ħa deċiżjoni li jirrangaha u nefaq erbgħa u għoxrin elf Ewro (€24,000). Mistoqsi jgħid kif oħtu xehdet li jgħix magħha hu jgħid li jgħix magħha fis-sens li jiekol għandha, taħsillu l-ħwejjeġ (jgħid li lanqas magna tal-ħasil m'għandu d-dar), ikun ma jiflaħx imur għandha għaliex hu jgħix waħdu għax qas *partner* ma għandu. Mistoqsi jgħid kif fetaħ il-kawża u qal li jgħix fil-kera jispjega li hu fid-dar li qed jgħix fiha għandu kera ta' mija u tmenin Ewro (€180) fi tliet (3) xhur. Jgħid li d-dar hija tal-gvern u jhallas il-kera lill-Lands.

Mistoqsi jgħid għalfejn qabel dawn il-proċeduri kien offra li jibda jħallasha mitt Ewro (€100) u xorta ma hux qed iħallasha xejn, lanqas allura parti mill-ammont tal-manteniment, huwa jgħid li hija ma aċċettatx li jibda jħallasha daqshekk. Jikkonferma li hu qed iħallasha meta jkollu sentenza mill-Qorti. Fis-seduta tal-31 ta' Mejju 2022¹² imbagħad ippreżenta l-irċevuti minn naħa tal-Lands Authority li kien mistoqsi dwarhom fis-seduta ta' qabel. Jgħid li meta miet missieru ma ħallielu xejn lilu għaliex li tah tahulu f'ħajtu. Mistoqsi jgħid għalfejn ma ppreżenta xejn dwar il-kundizzjoni medika li jgħid li għandu, jirrispondi li ma

¹¹ Fol. 185.

¹² Fol. 492.

talbuhomlux. Mistoqsi fit-tul jekk f'seduta partikolari tal-kriminal meta bagħat lil oħtu b'ċertifikat għax ma setax jattendi, it-tabib tal-Qorti ma sabux id-dar, jinsisti li dakinhar hu kien id-dar imma ma semax lit-tabib iħabbat.

Jikkonferma li għandu karozza bl-isticker tad-*disabled* u ġieli jsuqha hu u ġieli jsuqu biha ċertu D E. Jgħid li minn għajn waħda ma jarax. Mistoqsi wkoll jgħid għalfejn għalkemm jgħid li għandu ħafna spejjeż mediċi ma jippreżenta l-ebda dokumentazzjoni, jirrispondi billi juri ż-żarbun li liebes u anke jgħid li jekk trid il-qorti jurihom is-swaba maqtugħin. Jgħid li riċentement nefaq erba' u ħamsin Ewro (54) fuq mediċini u affarijiet għal saqajh u wiċċu u għal idejh u aspirina.

Fir-ri eżami jgħid li meta ffirmat l-kuntratt ta' separazzjoni kien jaqla' madwar erbgħin elf Ewro (€40,000) mix-xogħol. Issa jdaħħal elf Ewro (€1000) kull erba' (4) ġimgħat iġifieri madwar tlettax-il elf Ewro (€13,000) fis-sena.

Fil-mori tressqu s-segweni xhieda u dokumentazzjoni minn naħa ta' l-attur:

- i. *Ix-xhieda ta' F G ossia oħt l-attur¹³*, li tispjega li huha pensjonant u ma tantx jgħaddi bil-pensjoni. Tgħid li bħalissa għaddej minn problema medika u anke l-vista t'għajnejh dejjem tonqoslu, jittaqqab go għajnejh kull erba' (4) jew ħames (5) ġimgħat, spejjeż ta' nuċċali u jibdel il-vista kemm-il darba għax qed tilgħablu. Tispjega li għandu diversi problemi mediċi, zokkor, ċirkolazzjoni tad-demm u problemi f'għajnejh u minħabba z-zokkor diġà qatgħulu żewġ (2) swaba ta' saqajh, it-tieni wieħed xi ħames (5) xhur ilu. Tgħid li hu joqgħod id-dar b'kera u jħallas mija u tmenin Ewro (€180) kull tliet (3) xhur.

Tgħid li skont hi huha ma jstax jibqa' jagħti l-manteniment li kien qed jagħti lill-konvenuta jekk l-ewwel kellu dak l-introjtu u issa jirċievi pensjoni biss. Tgħid li meta l-Qorti kienet ordnat li jibda jħallasha mija u tmenin Liri Maltin (Lm180) hu kien beda jtiha

¹³ Seduta tal-10 ta' Diċembru 2020 a fol. 165.

mitejn Liri Maltin (Lm200) minn jeddu u kien jagħmlilha xirjiet bħal laħam. Tgħid li ħaseb li żmien il-pensjoni m'hu ħa jasal qatt. Dan kien fiż-żmien li kien jaħdem u lill-konvenuta jagħtiha manteniment ukoll. Tgħid li għalkemm kellu l-problema tal-alkohol xtralha post viċin ommha u daħlu f'dejn li ma waslux għalih u kienu jgħixu ta' sinjuri kbar u li riedet li jtiha dak iż-żmien taħulha. Tgħid li kien imur għand missieru u hu jagħtihom. Kienu anke jikru fis-sajf għaliex kienet tkun trid hi. Meta ma waslux bid-dar, id-dar marret b'subbasta u missierhom ħarġilhom il-flus u xtraha. Tgħid li kien taħa nofs il-valur ta' kemm kienet tiswa lill-konvenuta u li meta kien jagħtihom il-flus lix-xhud u lil ħutha kien jgħajjat lill-konvenuta u jagħtiha wkoll. Kien jagħmel hekk magħha biss u ma tafx eżatt kemm kien jagħtiha għaliex kien jagħtihom go *envelope*. Tgħid li din ġrat xi darbtejn.

Tgħid li konxja li l-attur għandu ħafna kawżi għaliex mhux iħallas manteniment lill-konvenuta u li diffiċli ħafna għalih biex iħallasha fis-sitwazzjoni li qiegħed fiha. Hu la għandu flus il-bank, la għandu bini, jaqbad il-pensjoni u jrid jgħaddi biha. Tgħid li hi teħodlu ħsieb kollox - ħwejjeg, ikel - u ta' dan ġieli jagħtiha xi ħaġa u ġieli ma jkunx jista'. Tgħid li jaħdem żgur ma jistax u turi ż-żarbun li liebes l-attur fejn tgħid li dak ordnawuhulu apposta, jibdel in-nuċċali spiss ħabba l-vista, jixtri pinnoli u taqtir t'għajnejh. Tispjega li sal-ġimgħa ta' qabel lanqas seta' jimxi u kellha tlibbsu hi u lanqas beda jara.

Tgħid li l-ġurnata ta' qabel mar it-tabib tal-Qorti. Tirrakkonta li hi marret miegħu d-dar wara l-Qorti u damet miegħu sat-tlieta u nofs u wara kien hemm raġel ieħor miegħu sal-ħamsa u nofs u ma semgħux tabib iħabbat, jekk mar. Tgħid li mbagħad beda jieħu l-kura tat-taqtir tal-għajnejn u kien aħjar.

In kontro-eżami tgħid li meta ffirmat l-kuntratt kellu problema ta' alkohol u ġiegħluh jiffirma. Mistoqsija tgħid x'somma ħa meta rtitra tgħid li ma tafx kemm ħa. Tgħid li ġieli ħuha jsuq imma go Ħal Qormi stess għaliex il-bqija ma tantx għadu jsuq minħabba saħħtu u darba iva u darba le jmur l-isptar. Tikkonferma li wara li l-konvenuta kellha t-tfal ma baqgħetx taħdem.

- ii. *Ix-xhieda ta' Johanna B in rappreżentanza tal-Bank BOV*,¹⁴ li tixhed dwar kontijiet tal-konvenuta u tgħid li rriżultaw żewġ kontijiet fuq isimha personali li għadhom attivi. Tippreżenta l-istatements tat-tali kontijiet u tgħid li hemm ukoll kont *joint* f'isem il-partijiet li nfetaħ fis-sena 2000 u l-bilanċ huwa llum zero.
- iii. *Ix-xhieda ta' Saviour Theuma in rappreżentanza tad-Dipartiment tas-Servizzi Soċjali*¹⁵ li jippreżenta skeda ta benefiċċji li ħadet il-konvenuta mis-sena 2011 sas-sena 2020 bl-aħħar sena tkun ħadet is-somma ta' tmien t'elef sebgħa mija u sebgħa Ewro u tmien ċenteżmu (€8,707.08)

Jippreżenta s-segweni żewġ noti b'dokumenti:

- i. Nota¹⁶ bi tlettax-il sentenza deċiżi kontrih mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali;
- ii. Nota bi *statement* ta' kont mal-Bank BOV li fiha jiddikjara li dan huwa l-unika kont attiv li għandu mal-banek.

b. Il-konvenuta ressqet is-segweni provi:

Il-konvenuta tixhed permezz ta' affidavit li hija tippreżenta fis-seduta tal-10 ta' Ġunju 2021.¹⁷ Hija tgħid li sseparat minn mal-attur permezz ta' kuntratt iffirmit nhar is-7 ta' Mejju 2010 wara li skont hi kellha tissubixxi vjolenza, xorb eċċessiv, logħob tal-ażżard u dominanza min-naħa ta' żewġha. Tgħid li stenniet li jikbru t-tfal biex tissepara. Tgħid li meta ffirmaw il-kuntratt ta' separazzjoni huma t-tnejn kellhom avukat u wara li ddiskutew x'kellu jinkiteb, kulhadd qabel u ffirmaw. Tgħid li ftehm u li jekk hi ssib xogħol il-manteniment xorta jibqa' iżda fuq insistenza tal-attur dan l-ammont ma kellux jiżdied. Għas-sigurtà tal-ħlas ftehm u li l-manteniment għandu jittieħed mill-paga għaliex fil-passat diġà tgħid li kienet ratu jevadi l-obbligi tiegħu allura ħasbet li jiġri l-istess bil-manteniment, kif filfatti ġara.

¹⁴ Seduta tal-10 ta' Diċembru 2020, a. fol. 159.

¹⁵ Seduta tal-10 ta' Diċembru 2020, a. fol. 161.

¹⁶ Preżentata fl-atti fil-11 ta' Frar 2021 a fol. 208.

¹⁷ Fol. 423.

Tgħid li meta tgħid li ratu jevadi l-obbligi tiegħu dan kien fis-sens li ġieli anke kienu ser jaqtgħulhom id-dawl u l-ilma fil-fond matrimonjali għaliex l-attur kien ikun dejjem lura fil-ħlasijiet. L-istess tgħid għall-pagamenti fuq karożza li kienu xtraw fejn kien jaqbeż ħafna pagamenti. Tgħid li meta kien jirċievi l-karti biex iħallas kien iqattahom quddiemha u kien traskurat fejn jidhlu l-flus. Tgħid li hi ma kinitx taħdem u kienet tiegħu ħsieb kolloxx għall-familja.

Tgħid li meta l-attur kien għadu jhallasha l-manteniment, dan kien jinqata' direttament mill-paga u fil-fatt tgħid li kull erba' ġimgħat kienet tirċievi ċekk mix-xatt li bih tgħid li kienet tgħix, tħallas il-kera u tiekol. Dan seħħ sakemm l-attur baqa' jaħdem. F'daqqa waħda fl-2018 tgħid li ma rċevietx iktar dan iċ-ċekk. L-aħħar ċekk li rċeviet kien fi Frar 2018 u għalhekk tgħid li kienet ċomplet ix-xatt u kienu qalulha li m'għadux jaħdem hemm. Tgħid li ma kienet setgħet tagħmel l-ebda kuntatt mal-attur u għalhekk minn hemm bdiet tmur tagħmel rapporti mal-pulizija u kien ikollhom ħafna seduti quddiem il-Qorti Kriminali. Tgħid li l-attur kien iħallasha biss manteniment li dwaru kien ikun qiegħed jiġi mħarrek dakinhar li l-Qorti Kriminali tkun waslet sabiex tagħti differiment għas-sentenza finali u għalhekk ma kinitx imbagħad tinsisti fuq piena. Tgħid li bdiet takkumula ħafna tensjoni għaliex kemm-il darba wkoll kienet titla' l-Qorti ta' xejn għaliex l-attur ma kienx jidher jew jidher mhux assistit. Tgħid li għalkemm beda jinstab ħati xorta ma bediex iħallas manteniment u pruvat ukoll tagħmel sekwestru imma ma nqabad xejn. Tgħid li għalhekk marret is-*Social Services* u bdiet tiegħu 'l-benefiċċju tal-età mit-2019. Tispjega li din hija l-pensjoni li ngħatatilha peress li ma kellhiex pensjoni kontributorja għaliex ma kellhiex bolol imħallsa wara li sarilha *capital* u *means test*. Sa dak iż-żmien tgħid li kienet tiegħu l-għajjnuna soċjali biss imbagħad bdiet tiegħu l-għajjnuna mis-sigurtà soċjali f'forma ta' *sickness allowance* minħabba l-pensjoni u z-zokkor. Peress li kellha dħul baxx tgħid li kwalifikat ukoll għal għajjnuna *SPA supplementary allowance*. Tgħid li ma kienx veru li ġiegħlet lill-attur jiffirmalha għal din l-*allowance* u li kienet dehret quddiem Board Mediku. Tgħid li għandha obbligu tinforma lid-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali kull darba li l-attur jagħtiha l-manteniment.

Tgħid li apparti dan id-dhul hija ma għandhiex assi u tgħix f'post bil-kera li huwa sussidjat mill-*Housing*. Tgħid (u tippreżenta dokument relattiv) li tħallas mitejn u sebgħin Ewro (€270) kull tliet (3) xhur. Tgħid li hi qatt ma rat *payslip* tal-attur u ma kinitx tkun taf eżatt kemm jaqla' bħala *port worker* iżda tgħid li kien jaqlagħha sew.

Tispjega li għal tnejn u għoxrin (22) sena kienu jgħixu go post li xtrawh fiż-żwieġ iżda li mbagħad ddeċidew li jbiegħu dan il-post u jixtru *duplex maisonette* f'Hal Qormi. Tgħid li ma kellhomx problema biex toħroġ is-*sanction letter* għaliex l-attur kellu paga tajba. Madanakollu ma kellhomx flus il-bank għaliex tgħid li l-attur kien iħobb jonfoq u kien beda jagħti importanza lil ċerta vizzji. Tgħid li ma hux vera li l-attur ma riedx jixtri dan il-post u li anke fil-post ta' qabel kienet tgħix qrib ommha.

Tgħid li kiber ħafna d-dejn fuq dan il-post għaliex l-attur beda jfalli ħafna pagamenti u sa qabel iżżewwġu bdew jirċievu ittri dwar il-ħlasijiet. Tgħid li l-bank talabhom jidhru fuq kuntratt biex jiftehmu dwar il-pagamenti tal-*loan*. Il-Bank, imbagħad, meta waslu għas-separazzjoni, fetaħ subbasta u missier l-attur offra li jħallas id-dejn hu u ftehmu li mbagħad meta jbiegħuh iħallsu lilu u tippreżenta kopja tal-ftehim li sar mal-Bank rigward dan. Tgħid li hekk kienu għamlu u minbarra lil missieru, kienu ħallsu kredituri oħra għaliex l-attur kien xtara garaxx u ma ħallasx lil sidu. Tgħid li l-attur kien idur fuq missieru meta kien ikollu problemi ta' flus u peress li kien manipulattiv kien jaf jieħu dak li jrid. Tgħid li l-kera tal-flat li ssemmi oħt l-attur, li xehdet li kienu jikru fis-sajf, dan għamluh għal biss xi tliet (3) isjuf meta l-attur beda jaħdem ix-xatt u t-tfal kienu għadhom żgħar. Tgħid li darba kienet li taha flus missier l-attur u dan kien meta kien ser jizzewwieg it-tifel ta' oħtu u ħass li kellu jagħtihom xi ħaġa u lilha kien taha ċekk ta' ħames mitt Ewro (€500).

Tgħid li l-fatt li l-attur ma kienx ser jibqa' jaħdem għal għomru kienet ħaġa li kienu jafuha l-partijiet u hi kienet taf ukoll li meta l-ħaddiema tax-xatt jieqfu jaħdmu kif waqaf l-attur kienu jieħdu somma, li iżda l-attur qatt ma qalilha dwarha.

Fil-mori tressqu s-segwent i xhieda u dokumentazzjoni minn naħa tal-konvenuta:

i. Ix-xhieda ta' H u l Bugeja ossia ħu l-konvenuta u oħt il-konvenuta¹⁸, li t-tnejn jixhdu li ġieli raw l-attur għaddej isuq il-karozza tiegħu għewwa Ƨal Qormi.

ii. Ix-xhieda ta' Lucienne Sammut in rappreżentanza tal-Bank BNF,¹⁹ li tixhed li l-attur kellu tliet (3) kontijiet mal-Bank BNF li kollha ngħalqu. Tippreżenta l-, tat-tali kontijiet.

iii. Ix-xhieda ta' Johanna B in rappreżentanza tal-Bank BOV,²⁰ li tixhed li l-attur kellu biss kont wieħed (1) Savings li nfetaħ f'Lulju 2011 u għadu attiv u tiegħu tippreżenta statement.

3. Prinċipji Legali:

Qabel ma l-Qorti tgħaddi għall-konsiderazzjonijiet tagħha rigward il-mertu odjern, sejra tgħaddi sabiex l-ewwel telenka b'mod dettaljat dawk il-prinċipji legali li huma relevanti għall-każ viġenti, b'mod partikolari fir-rigward ta' varjazzjoni ta' kuntratt kif qed jintalab f'din il-vertenza.

Artikolu 992 tal-Kap 16 jgħid kif ġej:

“(1) Il-kuntratti magħmula skont il-liġi għandhom saħħa ta' liġi għal dawk li jkunu għamluhom.

(2) Dawn il-kuntratti ma jistgħux jiġu mħassra ħlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet, jew għal raġunijiet magħrufin mil-liġi.”

Tgħid fil-fatt il-Qorti fil-kawża **ABC vs DE**²¹ li *“In tema legali jingħad illi una volta t-talba in diżamina tikkonsisti f'talba għal varjazzjoni ta' stipulazzjonijiet kontrattwali, il-punto di partenza għandha tkun li dak pattwit f'kuntratt huwa vinkolanti bejn il-partijiet, huwa liġi għall-partijiet li addivjenew għal tali kuntratt u għandu japplika l-prinċipju legali pacta sunt servanda.”*

¹⁸ Affidavits preżentati fis-seduta tad-9 ta' Frar 2022 a fol. 462.

¹⁹ Seduta tas-16 ta' Novembru 2022, a. fol. 560.

²⁰ Seduta tas-16 ta' Novembru 2022, a. fol. 562.

²¹ Deċiża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) fis-7 ta' Lulju 2020 (Rik. Ġur. Nru. 203/15AL).

Tali prinċipju huwa filfatt inkorporat fil-liġi tagħna permezz tal-Artikolu 992, hawn fuq ċitat.

Tkompli l-istess Qorti u tgħid illi *“Dan il-prinċipju huwa meqjus bħala l-prinċipju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti li jirrikjedi li tigi rispettata l-volontà tal-kontraenti u kif ukoll il-vinkolu kontrattwali. Fl-istess waqt għandu jingħad illi dak maqbul f’kuntratt ma jistgħax jiġi riżolt bis-sempliċi volontà unilaterali ta’ wieħed mill-kontraenti, fil-fatt il-liġi stess teziġi illi kuntratt jista’ jiġi biss mħassar bil-kunsens tal-partijiet jew għal raġunijiet stipulati fil-liġi stess.”*

Ta’ min iżid ukoll illi l-Artikolu 1002 tal-Kap 16 jgħid kif ġej fuq l-interpretazzjoni tal-kuntratti:

“Meta l-kliem ta’ konvenzjoni, meħud fis-sens li għandu skont l-użu fiż-żmien tal-kuntratt, hu ċar, ma hemmx lok għal interpretazzjoni”

Tgħid fil-fatt il-Qorti fis-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **General Cleaners Limited vs Accountant General et**²² *“Il-prinċipju kardinali li jirregola l-istitut tal-kuntratti jibqa dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandhu jiġi rispettati u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tigi osservata – pacta sunt servanda.”*

Jingħad iżda f’Artikolu 21 tal-Kap 16 illi:

“(1) Meta min jagħti l-manteniment jiġi fi stat li ma jkunx jista’ jagħti aktar il-manteniment kollu jew biċċa minnu, hu jista’ jitlob li jkun meħlus mill-obbligu tiegħu jew li tkun imnaqqsa s-somma tal-manteniment, skont ma jkun il-każ.”

U Artikolu 54 tal-Kap 16:

“(9) Meta jkun hemm tibdil li jiġri wara fil-mezzi tal-parti responsabbli għall-manteniment jew il-bżonnijiet tal-parti l-oħra, il-qorti tista’, fuq it-

²² Deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fid-29 ta’ Novembru 2001.

talba ta' kull waħda mill-partijiet, tordna li dak il-manteniment jinbidel jew jitwaqqaf skont il-każ."

F'dan il-kuntest, il-ġurisprudenza nostrana ssegwi prinċipji enuncjati fil-kawża **Alfred Grech vs Pauline Grech pro et noe**²³: *"Illi l-pozizzjoni legali kif abbraccjata mill-ġurisprudenza interpretattiva hija li fejn si tratta ta' ftehim per via ta' kuntratt ghandu ukoll jghodd firmament il-prinċipju ta' pacta sunt servanda. Il-Qrati taghna, minkejja li fil-bidu jirrizulta li addottaw pozizzjoni rigida, anzi wahda riflessibbli, meta rinfaccati b'talbiet ghar-revizjoni u/jew varjazzjoni ta' retti alimentari li jkunu gew miftehma bejn il-konjugi stess, mal-milja taz-zmien hassew in-necessita' li fl-interess tal-ordni pubbliku, li hu suprem u aqwa minn kull ligi jew ftehim bejn il-partijiet, kellhom jikkoncedu illi taht certu cirkostanzi li gew kwalifikati bhala ta' natura gravi, eccezzjonali jew indipendenti mill-volonta' tal-attur, li gabuh fl-impossibilita' li jhallas ir-retta alimentari, allura f'kazi simili jista' jkun hemm lok għall-varjazzjoni. F'kaz ta' manteniment pattwit wiehed ghandu jipprezumi li trattandosi hawn ta' ftehim ta' separazzjoni bonarja u mhux ko-atta jew forzata, li l-partijiet ftehm u fl-ahjar interess tagħhom it-tnejn."*

Il-Qorti għandha quddiemha hawnhekk kuntratt ta' separazzjoni bejn il-partijiet, li qiegħed jirregola numru ta' kwistjonijiet iżda ma hemmx il-kunsens taż-żewġ partijiet sabiex issir il-varjazzjoni hekk kif mitluba mill-attur. Għaldaqstant irid jiġi eżaminat l-ewwel nett ġiex kontemplat fil-kuntratt li jkun hemm revizjoni f'dan il-każ tal-manteniment li jingħata lil mara u fit-tieni lok jekk hemmx raġunijiet magħrufin mil-ligi li jistgħu jwasslu għall-varjazzjoni mitluba.

Fl-istess kawża **Alfred Grech vs Pauline Grech pro et noe** ġie ritenut illi *"Kif imfisser mill-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza V. Camilleri pro et noe vs M. F. A. Kareem deciza fit-2 ta' Novembru, 1994 id-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 21(1) u 54(7) tal-Kodici Civili ma japplikawx għall-manteniment pattwit bejn il-partijiet, b'mod li jibqa' jregi l-prinċipju stabbilit fl-artikolu 992 tal-Kodici Civili li kuntratti magħmula skond il-ligi għandhom sahha ta' ligi għal dawk li jkunu għamluhom u dawn il-kuntratti ma jistgħux jigu mhassra hlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet,*

²³ Deciża mill-Appell Superjuri fis-16 ta' April 2004 (Appell Nru. 2479/96).

jew ghar-ragunijiet maghrufin mill-Ligi.” Fl-istess sentenza il-Qorti applikat il-principju “*nemo ad impossibilia tenetur*” li wiehed isib ukoll fl-artikolu 985 tal-Kap 16.

Il-Qorti ta’ l-Appell fis-sentenza **M. Vella v M. Vella** tal- 11 ta’ Jannar, 1996 irriteriet li:- Huwa minnu li “*ad impossibilia nemo tenetur*”. Dan pero' biss f'cirkostanzi l-aktar eccezzjonali u ben provati meta l-Qorti tkun ghal kollox konvinta li c-cirkostanzi godda mhux biss ikkagunaw l-“impossibilita” fis-sens reali u estrem tal-kelma, imma wkoll li tali cirkostanzi kienu ghal kollox inevitabbli u ma gewx provokati b'xi agir tad-debitur. Semplici tibdil f'sitwazzjoni finanzjarja wahdu ma jaghtix id-dritt ghar-revizjoni tal-obbligu għall-hlas ta' retta alimentari liberament assunt. Hu car li l-obbligazzjonijiet kontrattwali għandhom jigu rispettati u osservati. Ghalkemm hu minnu li l-Ligi llum ma tagħmel l-ebda distinzjoni bejn il-manteniment “*ex lege*”, jigifieri dak determinat b'sentenza tal-Qorti, jew dak “*ex contractu*”, in kwantu tezisti l-possibilita' ta' min hu obligat li jhallas il-manteniment li “jitlob li jkun mehlus mill-obbligu jew ikun imnaqqas skond ma jkun il-kaz”, jekk jigi fi stat li ma jkunx jista' jaghti aktar il-manteniment kollu jew bicca minnu, (art. 21 (1) tal-Att XXI tal-1993) jibqa' japplika dejjem il-principju illi *Pacta Sunt Servanda*. Dan ifisser li fil-kaz ta' manteniment stabbilit *ex contractu*, il-kriterji li għandhom iwasslu lill-Qorti biex tvarja, u anke f'certi kazijiet tissospendi, l-obbligu għall-manteniment, huma aktar rigidi u gravi minn dawk li tista' tapplika l-Qorti fil-kazijiet fejn hi stess stabbiliet ir-retta alimentari minghajr il-kunsens tal-konjugi. Kien ghal din ir-raguni u f'dan il-kontest li l-Qorti ta' l-Appell fil-kawza fl-ismijiet: **Victoria Camilleri - vs - Mohammed Farag Abdul Kareem**, deciza fit-2 ta' Novembru, 1994, htigielha tagħmel ir-rikjam għall-principju generali li wkoll jirregola l-interpretazzjoni tal-kuntratti li hadd ma jista' jigi tenut jagħmel l-impossibbli”.

L-istess fil-kaz fl-ismijiet **Saviour Galea vs Carmela Galea**²⁴ l-istess Qorti tal-Appell, għall-darb' oħra rriteriet dwar kwistjonijiet ta' manteniment illi: “*fir-rigward tal-manteniment illi jkun gie miftiehem bejn il-mizzewgin permezz ta' kuntratt f'separazzjoni konsenswali, il-Qrati tagħna sa minn zmien Sir Adriano Dingli (Vol 9 pagna 463) dejjem*

²⁴ Qorti tal-Appell (Superjuri) deciza fid-29 ta' Jannar 2016.

*irritenew illi manteniment iffissat minn kuntratt ta' separazzjoni ma jistax jigi varjat, differentement minn dak iffissat mill-Qorti. Dan il-punt gie konfermat diversi drabi anke per esempju taht il-presidenza ta' Sir Arturo Mercieca fis-26 ta' Ottubru 1937 fejn intqal illi l-legislatur ried jaghti lis-separazzjoni personali konsenswali in-natura ta' veru kuntratt b'mod li l-pattijiet li jsiru fiha ma jstghux jigu mibdula minghajr il-kunsens komuni tal-partijiet il-klawsola dwar l-alimenti ma tistax tigi modifikata mill-Qorti jekk ikun hemm opposizzjoni minn wahda mill-partijiet (Vol 29.1.1121). Il-Qorti ma thossx li għanda tissofferma iktar fuq dan il-punt fit-tul u tagħmel biss riferenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell fl-ismijiet **Alfred Grech v. Pauline Grech** deciza fis-16 ta' April 2004 fejn din il-kwistjoni giet spjegata fit-tul. Hemmhekk il-Qorti filwaqt li ikkoncediet li l-pozizzjoni tal-Qrati tagħna fir-rigward ma baqghetx daqshekk rigida, ukoll ikkonkludiet li hemm differenza f'dan ir-rigward bejn manteniment miftiehem f'kuntratt ta' separazzjoni għal wiehed impost mill-Qorti. (sottolinejar ta' din il-Qorti) Minn din is-sentenza allura johrog li huwa minnu li kien hemm kazi fejn il-qrati ezentaw lill-parti li kienet obligat ruhha li thallas il-manteniment miftiehem permezz ta' kuntratt, izda dan biss f'kazi fejn dik il-persuna kienet giet fl-impossibilità li tkompli thallas dak l-ammont u mhux f'diffikultà li tibqa' tagħmel hekk. Il-Qorti trid allura tinvestiga jekk il-bdil taċ-cirkostanzi kienx tali li wassal għal din l-impossibbiltà' (...)"*

Għaldaqstant jidher biċ-ċar kemm mil-Liġi nostrana u anke mill-ġurisprudenza li żviluppat matul is-snin f'dan ir-rigward illi fir-rigward ta' separazzjoni *ex contractu*, klawżoli kuntrattwali xorta jstgħu jigu varjati izda dan f'każ biss li tiġi stabbiltà u ppruvata li l-persuna li titlob il-varjazzjoni sfat fl-impossibilità kważi imprevidibbli, u mhux sempliċiment diffikultà, li tkompli thallas l-ammont maqbul bejn il-partijiet fil-kuntratt iffirmat minnhom.

4. Applikazzjoni tal-Prinċipji Legal għall-Kaz Odjern

Għaldaqstant hawnhekk il-Qorti trid tagħmel eżami taċ-ċirkostanzi li l-attur jallega li nbidlu minn wara l-kuntratt ta' separazzjoni u tara jekk dan it-tibdil kienx tant drastiku, reali, gravi u inevitabbli li jagħmilha impossibbli għall-attur li jkompli jonora l-obbligu tiegħu tal-manteniment

fit-termini tal-kuntratt ta' separazzjoni ffirmat mill-partijiet. Fit-talbiet tiegħu l-attur jitlob riduzzjoni tal-ammont tal-manteniment iżda ma jispeċifikax ammont li huwa possibbli li jibda jgħaddi lill-konvenuta.

L-attur u oħtu jinferixxu illi fil-mument tal-iffirmar tal-kuntratt ta' separazzjoni l-attur ma kienx jaf x'qed jiffirma għaliex kien għaddej minn problema ta' alkohol u fil-fatt daħal ukoll jagħmel programm. Jingħad fil-kontro-eżami tal-attur:²⁵

“Dr Maxine Gatt:

Tajjeb. Issa mela l-mistoqsija tiegħi hija din: inti dan il-kuntratt, taqbel miegħi li fl-2010 meta ffirmajtu kont taf x'qed tiffirma?

Xhud:

Ma tantx.

Dr Maxine Gatt:

Għaliex?

Xhud:

Għax ma kontx f'pozizzjoni tajba f'dak iz-zmien. Kont għaddej minn problema ta' separazzjoni; kont għaddej minn problema ta' xorb, u hi taf, all right? Gejt imgiehel. Gejt imgieghel anke li jtellghuni Frankuni, hi u huha; u gie li mort għand psikjatra, vera”

Madanakollu l-attur hawn bl-ebda mod ma qiegħed jattakka l-validità tal-kuntratt *in kwistjoni*, u lanqas ma jitlob ir-rexxissjoni tal-ftehim innifsu minhabba li ffirmah għaliex kien imgieghel jew għax ma kienx jaf x'qed jiffirma. Dawk il-proċeduri kienu jkunu differenti minn dawn il-proċeduri. Fil-fatt b'din il-kawża stess l-attur qed jibbaża t-talbiet tiegħu fuq il-validità ta' l-istess kuntratt ta' separazzjoni tant li qed jitlob varjazzjoni ta' l-istess u b'hekk bil-kawża odjerna stess huwa qed jirrikonoxxi u jaċċetta li l-istess kuntratt huwa validu u għadu vigenti. Għaldaqstant għaladarba l-validità tal-iskrittura ta' bejn il-partijiet ma hiex attakkata jehtieg li t-talbiet prinċipali tal-attur jiġu evalwati fid-dawl tat-termini stretti tal-kuntratt ta' separazzjoni konsenswali.

²⁵ Seduta tal-21 ta' April 2022.

Tgħid il-Qorti fis-sentenza **AB vs CB**:²⁶ *“Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza Alfred Grech vs Pauline Grech deciza fis-6 ta’ April 2004:- “Min-naha l-oħra però, għandu jingħad illi sakemm dan il-ftehim ma jigix impunjat, ma hemm assolutament l-ebda raguni l-ghala din il-Qorti, jew kwalsiasi Qorti oħra, għandha tqisu bħala wiehed vizzjat u l-attur lanqas ma jista’ jippretendi li jiehu xi vantagg billi ex admissis jistqarr li mexa’ (jekk inhuwa tassew hekk) b’mod irresponsabbli.” Fil-kawza odjerna l-attrici ma hiex qed timpunja l-ftehim ta’ Gunju 2011 u għalhekk tali ftehim għadu validu, vinkolanti u enforzabbli.”*

Il-Qorti għalhekk trid tiskarta dawk il-partijiet tax-xhieda tal-attur u oħtu fejn jixhdu illi huwa kien imġiegħel jew ma kienx jaf x’qed jiffirma għaliex dik ix-xhieda kienet tkun relevanti fi proċeduri appożiti fejn wieħed qed jattakka l-validità tal-kuntratt.

Isegwi għalhekk illi din il-Qorti trid tevalwa jekk tali varjazzjoni fil-kuntratt ta’ separazzjoni li qed jitlob l-attur hijiex kontemplata fis-sens illi fl-imsemmi kuntratt hemmx indikat dawk iċ-ċirkostanzi partikolari fejn dak pattwit jistax jiġi b’xi mod varjat, b’dana illi fin-nuqqas tas-suespost, teżamina l-pożizzjoni fis-sens illi b’mod ġenerali tapplika l-prinċipju ġenerali li jirregola l-materja tal-kuntratti, senjatament il-*pacta sunt servanda*, iżda tapplika ukoll bħala deroga mill-istess il-prinċipju *ad impossibilia nemo tenetur*.

Permezz tal-kuntratt ta’ separazzjoni ffirmat nhar is-7 ta’ Mejju 2010 tagħhom il-partijiet ftehm u illi:

“5. Ir-ragel jobbliga ruħhu illi jhallas bħala manteniment lil martu għall-bzonnijiet tagħha *is-somma ta’ erba mija u sitta u sittin Ewro (€466) kull erba’ (4) gimghat...*”

u jkomplu billi jikkwalifikaw l-obbligi tal-manteniment bis-segwenti:

- a. Tali manteniment ma jiġix awmentat taħt l-ebda ċirkostanza;

²⁶ Deciża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fit- 30 ta’ Mejju, 2013 (Ċit. Nru. 11/2013RGM).

- b. Ir-raġel jobbliga ruġu li jibqa' jhallas manteniment lil martu anke f'każ li hi tibda taħdem kemm fuq bażi *part time* u anke fuq bażi *full time*;
- c. Tali manteniment jinqata' dirett mill-paga tal-attur.

Dan ifisser li l-animu tal-partijiet b'dawn il-kundizzjonijiet kien li s-somma fissa tibqa' titħallas f'kull ċirkostanza, saħansitra anke jekk il-mara jkollha dħul tajjeb iżda dejjem mingħajr l-ebda awment, lanqas l-għoli tal-ħajja. Għalhekk il-partijiet hawnhekk speċifikaw il-kundizzjonijiet tal-għoti tal-manteniment u għalhekk il-Qorti tħoss li issa l-attur ma jistax jiġi jgħid li l-kuntratt kellu jinftehem illi meta jiġi bil-pensjoni għandu jieqaf iħallas il-manteniment. Kieku dan kien l-intendere tal-partijiet, bħal ma tniżżlu dawn il-kundizzjonijiet kienet bla dubju titniżżel din ukoll. L-intendere ma kienx dak u l-Qorti iktar tħoss li ġara dak li qalet oħt l-attur fix-xhieda tagħha illi "*haseb li dan iz-zmien tal-pensjoni qatt ma hu ser jasal, hija; all right?*"²⁷ u dan minkejja li meta ffirma l-kuntratt diġà kellu sitt u ħamsin (56) sena. Kienx minħabba li kien imħawwad b'li kien għaddej, jew bil-problema li kellu tal-alkohol jew għaliex kien traskurat fil-flus kif tispjega l-konvenuta stess, iżda jidher illi l-attur ma ħasibx il-quddiem dwar kif se jkun differenti l-introjtu tiegħu meta jirtira li huwa żmien jiġi fuq kulħadd u mhux imprevidibbli bħal xi marda li tista' tolqot lil xi ħadd li għadu fiż-żmien li jaħdem.

Għalhekk il-Qorti tħoss li dan kien nuqqas ta' ħsieb minn naħa tal-attur u dan jingħad ukoll meta wieħed jara ftit id-dħul u l-infieq li kellu. Fil-fatt, mill-kont kurrenti li l-attur kellu mal-Bank Banif²⁸ jirriżulta illi l-paga tal-attur sa fejn jidher fl-2017 meta kellu tlieta u sittin (63) sena kienet waħda sostanzjali fejn l-introjtu kien qrib l-elfejn Ewro (€2000) u ħafna drabi anke sew fuq l-elfejn. Jingħad ukoll, kif jammetti l-attur stess illi hu ħa somma ta' erbgħin elf Ewro (€40,000) meta rtira mix-xogħol.²⁹ Għalhekk b'naqra ħsieb l-attur ċertament li seta' jaħseb għal żmien il-pensjoni kieku pjana sew f'dawk il-ftit snin qabel ma rtira kif kellu jagħmel meta jasal li jieqaf mix-xogħol. Madanakollu jidher li kif tgħid il-konvenuta l-attur ma kienx moħħu hemm fil-flus u kien iberbaq u ma jhallasx dak li hu importanti fejn saħansitra tgħid li anke d-dawl u l-ilma

²⁷ Fol. 169.

²⁸ Dok. LS1 a fol. 511.

²⁹ Fol. 472.

ġieli kienu ser jaqtawllhom minħabba li l-attur kien jinjora l-ħlasijiet. Wieħed jara għalhekk li anke dawk li huma obbligi ċari u ovvj li jridu jithallsu l-attur kien jinjorahom.

Fil-fatt, il-Qorti tinnota mill-istess *statement* għadd ta' *withdrawals* li saru mill-Portomaso Casino, f'amH sostanzjali ta' mitejn Ewro (€200), elf Ewro (€1000) f'gurnata waħda (f'iktar minn okkażjoni waħda), tmien mija (€800) f'gurnata waħda u għadd ta' *withdrawals* oħra f'amH simili f'dan l-istabbiliment tad-divertiment.

Kif diġà ngħad iktar il-fuq u kif tgħid Il-Qorti tal-Appell fil-kawża fl-ismijiet **Joseph Camilleri vs Marlene Camilleri**³⁰ l-attur “...għandu l-oneru li jipprova l-impossibilità da parti tiegħu li jkompli jeżegwixxi l-obbligu kontrattwali; impossibilità din, derivanti minn ċirkostanzi gravi u eċċezzjonali, indipendenti mill-volontà tal-attur; u huwa biss f'każ li hu jirnexxi f'din il-prova li sussegwentement isir l-eżami għar-reviżjoni”.

Għalhekk jidher ċar li l-prinċipju relatat mal-*pacta sunt servanda* għandu japplika bħala prinċipju legali li jorbot il-partijiet u jkun biss f'każijiet speċjali u estremi li jkun hemm lok għal bdil f'dak li ġie bonarjament pattwit.

Il-Qorti għalhekk ma tista' qatt taċċetta illi l-manteniment f'din il-kawża jieqaf jingħata mill-attur. Il-fatt li l-attur spiċċa bil-pensjoni, u l-fatt li l-kuntratt ta' separazzjoni ġie iffirmat tant qrib tal-età tal-pensjoni kellu jkun konxju ta' din il-bidla li kien ser jesperjenza fid-dħul tiegħu. L-attur jidher mill-provi li ma kellux oġġezzjoni illi jgħaddi lil martu l-ammont miftiehem u li jipprovdiha meta dan seta', iżda ma kellux l-għaqqal li jaħseb għaž-żmien ta' meta l-introjtu tiegħu kien ser jinbidel u ma ħasibx għal daž-żmien la fil-kuntratt ta' separazzjoni u lanqas fis-snin ta' wara meta l-introjtu tiegħu kien għadu tajjeb u għalhekk seta' jgemma għaž-żminijiet li kienu ġejjin.

Madanakollu l-attur irid jifhem illi kuntratt huwa liġi bejn il-partijiet u għalhekk ma jistax jagħżel li jieqaf jonorah bl-iktar mod faċli. Kif ingħad iktar 'il fuq u ġie spjegat fis-sentenza **Alfred Grech vs Pauline Grech**

³⁰ Deċiża nhar it-3 ta' Frar, 2012 (Appell Nru. 7/2007/1).

“il-Qorti filwaqt li ikkoncediet li l-pozizzjoni tal-Qrati taghna fir-rigward ma baqghetx daqshekk rigida, ukoll ikkonkludiet li hemm differenza f’dan ir-rigward bejn manteniment miftiehem f’kuntratt ta’ separazzjoni għal wiehed impost mill-Qorti. (sottolinejar ta’ din il-Qorti). Minn din is-sentenza allura johrog li huwa minnu li kien hemm kazi fejn il-qrati ezentaw lill-parti li kienet obligat ruhha li thallas il-manteniment miftiehem permezz ta’ kuntratt, izda dan biss f’kazi fejn dik il-persuna kienet giet fl-impossibilita` li tkompli thallas dak l-ammont u mhux f’diffikulta` li tibqa’ taghmel hekk. Il-Qorti trid allura tinvestiga jekk il-bdil tac-cirkostanzi kienx tali li wassal għal din l-impossibilita’ (...).”

Lanqas ma huwa l-punt illi jgħid li l-konvenuta għandha introjtu. Huwa fil-fatt jgħid *“Jien ma nistax intiha manteniment. Ghax hi għandha dhul.”*³¹ U jerġa’ jgħid *“Ghax ma nistax intiha mill-pensjoni li għandi. Ghax hi għandha dhul.”*³² Fil-fatt huwa jgħib prova tal-introjtu tagħha f’benefiċċji soċjali. Madanakollu dan kollu huwa rrelevanti speċjalment meta wiehed jistudja l-kuntratt ta’ separazzjoni u l-kundizzjoni li fih li l-manteniment irid jibqa’ jingħata anke jekk il-mara tibda taħdem *part time* jew *full time*. B’dik il-kundizzjoni l-attur issigilla l-punt li hu x’inhu d-dhul tal-mara l-manteniment irid jibqa’ jingħata.

Kif jingħad fil-kawża fl-ismijiet **AL A G C -vs- B D**³³ *“Wara kollox irid jiġi rilevati li din il-kawża hi bbażata fuq il-premessa li l-attur m’għandux mezzi biex iħallas il-manteniment relattiv. Għalhekk il-provi kollha mressqa dwar l-assi u l-qliegħ tal-istess intimata wara s-separazzjoni m’għandhom ebda piż fuq l-istess mertu tal-kawża għaliex dak li jrid jiġi deċiż hu jekk l-attur għandux bażi biex legalment iwaqqaf il-manteniment tal-intimata jew le u f’każ t’eżitu negattiv jekk għandux bażi legali sabiex inaqqas tali manteniment. Jekk l-intimata għandhiex mezzi jew le m’huwiex rilevanti u dan qiegħed jingħad ukoll fid-dawl ta’ dak li sostniet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawża fl-ismijiet Joseph Camilleri vs Marlene Camilleri deċiża nhar it-3 ta’ Frar, 2012*³⁴” dan iktar u iktar fid-dawl tal-fatt illi l-partijiet ftehm u illi l-attur jibqa’ jagħti l-manteniment lill-konvenuta anke jekk din tibda taħdem saħansitra *full-time*.

³¹ Fol. 46.

³² Fol. 48.

³³ Deċiża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fit-8 ta’ Marzu 2022 (Rik. Ġur. Nru. 110/2013AL).

³⁴ Appell Ċivili Nru. 7/2007/1.

Jingħad fil-fatt fil-kawża fl-ismijiet **Anthony Camilleri vs Frances Camilleri**³⁵ *“Illi dan ifisser li l-partijiet ikkontrattaw li tali manteniment li kellu jhallas l-attur versu l-konvenuta kien indipendenti mill-introjt u li seta’ kellha, jew seta’ jkollha l-konvenuta. u għalhekk in vista tal-principju “pacta sunt servanda” t-talba attrici sabiex l-attur ma jibqax obligat li jhallas tali manteniment hekk minnu patwit ma tistax tigi milqugħa, peress li jidher car li r-rata ta’ manteniment stabbilita kienet indipendenti minn kull introjt u li seta’ jkollha l-istess konvenuta. Illi fil-fatt fl-istess kuntratt ma hemm ebda dispozizzjoni li tagħti dritt lill-attur sabiex jieqaf iħallas il-manteniment minnu accettat minhabba l-introjt tal-konvenuta; kieku kien hemm tali ftehim jew inkella kieku l-attur kif qed jippretendi illum zamm id-dritt li tali manteniment jigi ridott jew imneħhi jekk il-konvenuta jkollha xi mpjeg, certament li kienet tigi nseC fl-istess kuntratt stipulazzjoni f’dak is-sens. Iadarba din hija mankanti, il-Qorti thoss li l-ewwel talba attrici fuq din il-bażi m’għandhiex tigi milqugħa stante li l-kuntratt iffirmit miz-zewg partijiet huwa ligi għall-istess partijiet u għandu hekk jigi osservat minnhom.”*

L-introjt tal-attur preżentament huwa dak ta’ elf Ewro (€1000) kull erbgħa (4) ġimgħat. L-attur jispjega li dan l-unika dħul li għandu u minnhom irid iħallas is-segwenti *“immur niekol għandha (referenza għal oħtu) u taħsilli l-ħwejjeg. Darba f’gimgha tigi wahda tnaddafli d-dar; għax kienet tigi tnaddafha ohti, u ma tistax għax gie qisha baby sitter bit-tifla tat-tifel. U plus l-ispejjeż l-oħra. Jien illum diabetic, cirkulazzjoni geġ u sejjer minn l-isptar; wasalt għal zewg nuccalijiet. Għandi jkolli bicca telephone jiena? U karożza?”*³⁶ Jixhed li lil oħtu jtiha mitejn Ewro (€200) talli taħsillu l-ħwejjeġ u ssajjarlu iżda oħtu tixhed li jagħtiha biss meta jkun jista’.

Jixhed ukoll li joqgħod ġo dar li kienet tal-ġenituri tiegħu u li jħallas kera ta’ mija u tmenin Ewro (€180) kull tliet (3) xhur. Xhieda ta’ dan jippreżenta l-irċevuti relattivi fis-seduta tal-31 ta’ Mejju 2022.³⁷ Għalkemm isemmi fit-tul illi għandu d-dijabete u kundizzjonijiet mediċi relatati, kif tixhed ukoll oħtu, madanakollu huwa ma jippreżenta l-ebda

³⁵ Deċiża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fit-12 ta’ Frar 2004, (Ċit Nru. 1333/2002RCP).

³⁶ Fol. 46.

³⁷ Fol. 484.

prova dwar l-ispejjeż relatati ma' dan. Jekk l-attur irid jikkonvinċi l-Qorti li qiegħed fl-impossibiltà li jhallas irid ikun ċar fuq l-ispejjeż li għandu u jippreżenta prospett ċar ta' dħul u nfiq.

Minn dak li għandha quddiemha l-Qorti, tikkonkludi illi l-ispejjeż li għandu l-attur għalhekk huma s-segwent:

1. Sittin Ewro (€60) fix-xahar bħala kera;
2. Spejjeż ta' seftura (ta' dan ma jissemmewx figuri jew riċevuti)
3. Ammont li jingħata lil oħtu, meta jkun jista', ta' li ssajjarlu u taħsillu l-ħwejjeg;
4. Spejjeż ta' mediċinali (ta' dawn ukoll il-Qorti m'għandiex irċevuti);
5. Spejjeż ta' kuljum bħal mobile, karozza, ikel, dawl u ilma etc. U ta' dawn ukoll il-Qorti m'għandha l-ebda irċevuta jew prospett.

Ma jirriżultax mill-provi li l-attur għandu assi ħlief għall-karozza.

Il-Qorti għalhekk trid tasal għal ammont li jagħmel sens *arbitro boni viri* mill-provi (jew in-nuqqas tagħhom) li għandha quddiemha). Mill-elf Ewro (€1000) li jdaħħal, l-attur irid iħallas il-manteniment ta' erba' mija u sitta u sittin Ewro (€466), jiġifieri kważi nofs id-dħul tiegħu u min-nofs l-ieħor iħallas il-lista ta' spejjeż t'hawn fuq, li minkejja li mingħajr amH preċiżi tidher li hija lista bażika u mhix tali li tinkludi kapriċċi u li l-attur irid iħallashom biex jgħix. Għalhekk għalkemm il-Qorti kif spjegat qatt ma tista' tneħhi l-obbligu minn fuq l-attur illi jhallas manteniment lil martu l-konvenuta anke għaliex tħoss li l-attur wasal f'dan il-punt minħabba traskuraġni tiegħu fl-ipjanar tal-finanzi, iżda ma tarax li hu possibli li l-attur jibqa' jhallas dan l-ammont jew jeħel piena karċerarja biex xorta l-konvenuta ma tieħux manteniment.

Tgħid il-Qorti fil-kawża ġia ċitata **AB vs CB** *"Fi kliem iehor, f'materja ta' revizjoni ta' manteniment pattwit, filwaqt li għandu japplika l-principju generali regolanti l-materja tal-kuntratti, għandu japplika wkoll, bħala deroga mill-istess, il-principju ad impossibilia nemo tenetur, li jifforma r-ratio legis tad-dispost tal-Artikolu 985 tal-Kap.16 li, inter alia, jistipula li hwejjeg impossibbli ma jistgħux ikunu oggett ta' kuntratt... izda li jigi pruvat li dik il-parti tkun qiegħda, fic-cirkostanzi fuq indikati, fl-*

impossibilita` reali li tesegwixxi dan l-obbligu kuntrattwali minnha assunt, u li allura jkun illogiku u anti guridiku li parti tigi mgieghla tezegwixxi obbligu li fir-realta`, minhabba cirkostanzi soppravenuti għall-kuntratt, ma tistax tezegwixxi.”

Għaldaqstant, għalkemm il-Qorti żżomm bis-sħiħ mal-insenjament illi l-obbligu tal-manteniment għandu fid-dawl tal-ċirkostanzi kif ġraw, jibqa' jiġi mħallas lill-attriċi, il-Qorti tħoss li dan għandu jiġi mnaqqas għal somma li tista' fuq kollox titħallas fiċ-ċirkostanzi kif spejgati hawn fuq. Il-Qorti tħoss illi l-manteniment għandu jonqos mis-somma miftehma ta' erba' mija u sitta u sittin Ewro (€466) għas-somma ta' tliet mitt Ewro (€300) kull erba' (4) ġimgħat, liema manteniment għandu jiġi rivedut kull sentejn skont l-indiċi tal-għoli tal-ħajja.

DEĊIDE

Għalhekk u għal dawn il-motivi, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi tilqa' t-talbiet attriċi u tordna li l-manteniment stipulat fi klawżola ħamsa (5) tal-kuntratt ta' separazzjoni ffirmat bejn il-partijiet fis-sebgha (7) ta' Mejju elfejn u għaxra (2010) għandu jonqos għas-somma ta' tliet mitt Ewro (€300) kull erba' (4) ġimgħat, liem manteniment għandu jiġi rivedut kull sentejn skont l-indiċi tal-għoli tal-ħajja u għandu jitħallas permezz ta' *standing order* f'kont indikat mill-konvenuta għal dan il-għan.

Il-Qorti tordna li l-ispejjeż kollha ta' din il-kawża għandhom ikunu *a karigu* ta' l-attur.